

aliarum uirtutum (48-49) ⁷⁶ MUNITI QUO ASPIRARE id est accedere ⁷⁷
⁷⁸ FAS NON SIT STULTICIE GRASSANTI id est stultis grassantibus
 id est conantibus et est emphatica locucio.

[I m 4]

QUISQUIS COMPOSITO metrum quartum quod dicitur Faleucium ¹
 ab inuentore siue frequentore. Constat autem ex ² spondeo dactilo
 et tribus trocheis; recipit tamen in ultimo spondeum propter
 indifferenciam ultime sillabe. Postquam docuit Philosophia
 quod persecucio improborum non est timenda, hic docet quomodo
 homo se debet habere ad hoc quod persecucio improborum non
 preualeat in ipsum. Et circa hoc duo facit. Primo enim hoc
 docet in generali et sub quibusdam similitudinibus; secundo ³
 in speciali et per proprietatem ibi ⁴ (11) QUID TANTUM. Circa
 primum considerandum quod persecucionem improborum designat
 triplici proprietate, scilicet per rabiem maris per eructuacionem
 ignis cuiusdam montis et per ictum fulminis. Huius autem ratio
 est quod improbi inueniuntur in triplici genere secundum triplex

⁷⁶ aspirare RPO -ari J / ⁷⁷ accedere RPO accidere J /
⁷⁸ stulticie RPO subtile J /
¹ faleucium O / ² ex om. O /
³ secundo RPO om. J / ⁴ ibi RP om. JO /

genus peccati quod mundum occupat, secundum illud⁵ Ioannis
 in epistula prima, capitulo secundo: omne⁶ quod in
 mundo est est concupiscencia carnis
 et concupiscencia oculorum et
 superbia uite.⁶ Improbiorum ergo alii sunt luxuriosi,
 quorum persecucio de signatur per rabiem maris. Sicut enim
 mare pre⁷ estu tumescit et post recidendo⁸ fetet, sic luxuriosi
 primo per delectacionem tumescunt contra Deum sed post recedente⁹
 delectacione sibi ipsis displicendo fetent. Alii uero sunt
 auari quorum persecucio designatur per eructuacionem ignis de
 monte. Sicut enim mons iste ignem nutrit quo frequenter
 rumpitur ac paulatim¹⁰ consumitur, sic auari sollicitudine qua
 concupiscenciam suam nutriunt consumuntur¹¹ et corrumpuntur. Alii
 sunt superbi quorum persecucio designatur¹¹ per ictum fulminis.

a. v. 15

S illud io. 1. i^a ca^a 2° c^o R illud puta Ioannis P p^a jo. c^o 2° Pe
 illud jo. ca. i^a. c. 2. J illud jo. c. (a eras.) s. c. 2 M illud i^a jo. 2. D
 illud Jo. ca. i^a. c. 2. O / 6 omne quod in mundo . . . superbie
 uite O idem sed est² om. R omne quod est in mundo est concupiscencia
 carnis concupiscencia oculorum superbia uite P omne quod in mundo
 est aut (in mg.) est concupiscencia carnis aut superbia oculorum
 aut superbia uite J / 7 pre om. O / 8 restdendo O /

9 residente O / 10 paulatim RP pallatim J paulatini O /

11 designantur J /

Sicut enim fulmen in alto generatur, sic persecucio superborum ab alto prouenit quia superbia in alto generatur. Item omnis persecucio uidetur creari precipue ex triplici uicio, scilicet ex inuidia, propter quam nititur homo bonum alterius diminuere et signatur per rabiem maris que sua alluione terram uicinam diminuit uel ex ira, que habet furiosos impetus et ideo designatur per erupcionem ignis de monte Veseuo uel ex superbia que designatur per ictum fulminis propter causam supra dictam. Item omnis angustia illata ex persecucione uel est ex comminacione sermonis que designatur per rabiem maris propter tumultum sonitus eius uel ex lesione corporis que designatur per erupcionem ignis que sua accione loca uicina ledit uel ex ablacione possessionum que designatur per percussionem turrium altarum. Homines enim mundani per hoc quod habundant diuiciis reputant se altos et potentes ad modum turris, quibus ablatis eorum altitudo deicitur. Dicit ergo Philosophia sic (1) QUISQUIS id est quicumque SERENUS id est clarus uirtute COMPOSITO EVO id est ordinata uita (2) AGIT id est ducit FATUM id est disposicionem temporalium SUPERBUM id est illam disposicionem de qua superbiunt homines SUB PEDIBUS contempnendo scilicet temporalia (3) QUE pro et TUENS id est

12 ex ira que R propter iram que P om. O / 13 montem O / 14 continuacione O /
 15 possessionis O / 16 percussionem J / 17 quibus O / 18 pedibus J /
 19 pro et et O /

respiciens ipse existens RECTUS FORTUNAM UTRAMQUE scilicet
 prosperam et aduersam (4) POTUIT TENERE VULTUM scilicet animi
 INVICTUM ut scilicet per spem non inclinaretur ad fortunam
 prosperam et per timorem non declinet ab aduersa sed per
 inflexibilitatem animi maneat rectus contra utramque (5) ILLUM
 scilicet sic dispositum non mouebit RABIES MINEQUE PONTI id est
 maris id est persecucio luxuriosorum uel inuidie²¹ uel que
 consistit in comminatione sermonis ut dictum est²² MARIS dico²³
 AGITANTIS id est commouentis (6) FUNDITUS id est a fundo ESTUM
 id est ebullicionem VERSUM in tali enim ebullicione uertitur
 aqua per fluxum et refluxum, circa cuius intellectum considerandum
 est quod quamuis omnes stelle habeant uirtutem in mouendo corpora
 inferiora tamen sol habet specialiter²⁴ uirtutem mouendi calida
 et propter magnitudinem eius corporis et propter multitudinem
 luminis cuius est calefacere. Luna uero specialiter habet
 uirtutem mouendi humida tum ex natura propria tum ex propinquitate
 eius et ex passibilitate corporum humidorum. Sed est intelligendum
 quod, cum luna ex uirtute propria habeat²⁵ mouere humidum, ex
 uirtute tamen luminis a sole recepti cuius est calefacere habet
 ipsum mouere disgregando et rarefaciendo per caliditatem cuius
²⁶

20 ri^{us} o / 21 inuidie RP(?) inuidis J / 22 continuacione o /
 23 est om. J / 24 est om. o / 25 specialiter habet o / 26 habeat RP ht' o
 habet J /

27

signum est quod augmentato lumine lune quoad nos augmentantur humida sicut medulle et cerebrum in animalibus; decrescente autem minuuntur et in eclipsi omnia sicciora inueniuntur.

28

Maris autem non est aqua simplex sed habet partes multas exalacionis calide et sicce immixtas que sunt causa salsedinis eius et ita luna habet efficaciam in mouendo mare per subtiliacionem huius exalacionum. Est eciam ulterius considerandum quod omnis stella tanto uirtuosius mouet quanto directiori radio respicit illud quod mouet. Luna igitur ascendens a puncto orientis super emisperium nostrum propter obliquitatem radiorum debiliter incipit mouere et quia ascendendo magis diriguntur radii forcius et forcius mouet subtiliando et disgregando quousque perueniat ad medium celi. Talis autem subtiliacio facit tumorem in mari et cogit aquam per modum cuiusdam ebullicionis effluere sicut apparet in olla bulliente. Quando autem est in medio celi uirtute radiorum non tantum subtiliat exalacionem uerum eciam segregat, cuius signum est uentus sequens et fetor. Per segregacionem autem paulatinam talis exalacionis incipit mare recidere quousque luna peruenerit ad punctum occidentis. Deinde iterum incipit fluere propter iteratam subtiliacionem quam facit luna non per direccionem radiorum rectorum, cum tunc non sit in emisperio nostro, sed per direccionem radiorum reflexorum a

29

30

27 augmentando ☉ / 28 mare ☉ / 29 subtilacio ☉ /

30 residere ☉ /

31

corporibus celestibus et ideo ista secunda ebullitio maris est debilior quam prima; unde cum luna peruenerit ad medium celi sub emisperio nostro non segregat exalacionem subtiliatam propter debilitatem radiorum reflexorum sed solum agit subtiliando adhuc quousque radii magis obliquantur ³² ; ³³ et sic exalacio nature sue derelicta ingrossatur et residet mare. Quia ergo luna omni die naturali semel attingit medium celi in emisperio nostro et punctum ei oppositum qui est medium celi in alio emisperio qui eciam uocatur angulus terre, inde est quia bis in die naturali est fluxus maris et refluxus. Sequitur in littera (7) NEC IPSUM scilicet sic dispositum (10) MOVEBIT VESEVUS qui est mons flammiumus qui aliquando ardet ita quod non uidetur flamma sed fumus exit et non nocet, aliquando ruptis caminis exiens flamma comburit loca uicina et hoc est quod dicit HIC VAGUS quia incertis locis flamma erumpit QUOCIENS TORQUET FUMIFICOS IGNES RUPTIS CAMINIS id est cauernis in quibus nutritur ignis: per hanc erupcionem ignis significatur persecucio auarorum uel que ³⁴ causatur ex ira uel que ³⁴ ledit in corpore ut dictum est (9) AUT supple non mouebit talem VIA FULMINIS id est persecucio superbiorum uel ex superbia uel que consistit in ablacione

 31 ebullitio RPO ebullio J / 32 obliquantur PO obliquuntur R
 obliquunt' J / 33 et om. O / 34 causatur... quod om. O /

possessionis ut dictum est (10) FULMINIS dico ARDENTIS (9)
 SOLITI FERIRE ALTAS TURRES. Nota quod fulmen generatur ex
 exalacione sicca infra nubem a qua extruditur per compressionem
 frigoris ad modum quo lapillus extruditur per compressionem
 digitorum. Talis autem extrusio semper non fit directe uersus
 terram sed ut frequenter ad latus, unde frequenter in alto
 obliquando a terra fertur ictus fulminis et ideo per ictus
 fulminis frequenter leduntur turres alte cuiusmodo sunt turres
 ecclesiarum quarum ima edificia non leduntur. Deinde cum dicit
 (11) QUID TANTUM docet quomodo se habere debet homo ad hoc quod
 persecucio in ipsum non preualeat in speciali. Et circa hoc duo
 facit. Primo enim ostendit qualis debet esse in quem non
 preualeat, secundo qualis est in quem preualet ibi (15) AT
 QUISQUIS. Circa primum considerandum quod uis potestatis
 terrene ad nichil se extendit nisi ad largicionem bonorum
 temporalium et priuacionem eorundem et ideo sub potestate terrena
 nullus redigitur nisi qui sperat talia bona uel timet eorum
 priuacionem. Qui autem neutro modo affectus est omnino est supra
 terrenam potestatem et ideo talis terrena potestas nec poterit

35 fieri te O / 36 turres id est altos et potentes homines O / 37 non C /
 38 extruditur RPO exuditur P excluditur D extrahitur J / 39 lapillus RPO lapillus
 J / 40 extruditur RPO extrahitur J / 41 non fit semper O / 42 quando O /
 43 et quisquis RPO et si quis J / 44 est om. O / 45 tali O /

RP MO

bene facere nec nocere, propter quod dicit inuehendo contra
 illos tamquam miseros qui spe bonorum temporalium uel timore
 priuacionis eorum ⁴⁶ subiciunt se terrenis potestatibus QUID id
 est ad quid MISERI ⁴⁷ propter miseriam affectionis qua se
 subiciunt (12) MIRANTUR TANTUM TYRANNOS SEVOS quasi diceret non
 deberent eos mirari tamquam potentes quia non sunt potentes de se
 sed ex hoc quod alii se eis subiciunt unde subdit FURENTES SINE
 VIRIBUS (13) NEC SPERES ⁵⁰ ALIQUID scilicet de bonis temporalibus
 NEC EXTIMESCAS scilicet de malis temporalibus (14) EXARMAVERIS
 IRAM scilicet quia per alium modum non habet unde se de te ⁵¹
 uindictet IMPOTENTIS ⁵² quia respectu tui iam factus est impotens ⁵²
 quia non habet potestatem nisi in eos qui se gratis subiciunt.
 Deinde cum dicit (15) AT QUISQUIS docet qualis est in quem
 persecucio preualet dicens AT pro sed QUISQUIS TREPIDUS scilicet
 existens PAVET VEL OPTAT id est afficitur timore uel spe bonorum
 uel malorum temporalium (16) QUOD pro quia NON SIT STABILIS
 SUIQUE IURIS id est potestatis (17) ABIECIT CLIPEUM scilicet
 inflexibilitatem fortitudinis contra utramque fortunam MOTUSQUE

⁴⁶ priuacionis eorum RP priuacionis JO / ⁴⁷ miserii J /
⁴⁸ debent O / ⁴⁹ quis non sunt potentes om. O / ⁵⁰ speres O sperat J spes
 RP / ⁵¹ unde . . . uindictet om. O / ⁵² impotentet quia respectu tui iam
 factus est impotens JPOM impotentis iram quia ideo factus est impotens R /
⁵³ dicens RP om. JO / ⁵⁴ iure J /

55
 LOCO id est stabilitate sua (18) NECTIT CATHENAM scilicet ex
 motibus affeccionum QUA VALEAT TRAHI scilicet ad tristitiam et
 dolorem mentis. Nota⁵⁶ quod aliqui libri⁵⁶ habent in secundo
 uersu huius metri, ubi lectum est AGIT, EGIT et male quia, cum⁵⁷
 ultima sillaba eius quod dico PEDIBUS producat per pentimemerim
 quia est inicium tercii⁵⁸ pedis et prima huius quod dico EGIT sit
 naturaliter longa, oporteret quod tercius pes esset spondeus quod
 est contra legem huius metri, quia non recipit spondeum nisi in
 primo et ultimo. Item in sexto uersu ubi lectum est AGITANTIS
 quidam libri habent EXAGITANTIS et male quia secundum hoc erit
 tercius pes dactilus contra legem huius metri quia non recipit
 dactilum nisi in pede secundo.

[I p 4]

SENTISNE, INQUIT, HEC ? prosa quarta. Postquam Philosophia
 inquisiuit modum infirmitatis Boecii ex quibusdam signis, hic
 inquirit idem ex reuelacione patientis. Et circa hoc duo facit.
 Primo enim ad modum morbi reuelandum ponitur philosophica
 exhortacio. Secundo subiungitur ipsius Boecii reuelacio ibi

 56 nota quod aliqui libri PPeO nota quod libri M nota quid libri JD
 sciendum quod quidam libri R / 57 pentimenerim J 58 tercii RPO
 secundi J /

55 a stabili-
 tata 0 /